

Monumentnummer*: 518482

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 11 december 2001
Kadaster deel/nr: 17815/40

Monumentnaam**

Barlaeus Gymnasium

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Amsterdam	Amsterdam	Noord-Holland

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Weteringschans	29		1017 RV	Amsterdam		Binnenstad

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Amsterdam	I			8947

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

In 1884-1885 tot stand gekomen eerste stedelijk GYMNASIUM met de voorgevel aan de zijde van de Weteringschans en achtergevel aan de Zieseniskade. Vanaf 1927 'Barlaeusgymnasium' genoemd. Gebouwd naar een ontwerp van de architecten W. Springer en J.B. Springer in een gemengde stijl van neo- classicisme en eclecticisme met invloeden van de neo- Italiaanse-renaissance. De centrale beeldengroep is van de hand van de beeldhouwer Bart van Hove. Het overige beeldhouwwerk is van Emil van den Bossche en Willem Crevels. Oorspronkelijk bevatte het gebouw benevens een gymnastieklokaal nog 21 andere lokalen. De lokalen waren geplaatst aan weerszijden van een centrale corridor. Het interieur van het schoolgebouw is vanwege ruimtegebrek herhaaldelijk gewijzigd. De oorspronkelijke aula over twee bouwlagen werd met een tussenvloer gescheiden en in verschillende ruimten opgedeeld.

NB. In 1909 werd de middenvleugel van de achtergevel voorzien van een extra verdieping.

Omschrijving

Op een rechthoekig grondplan tot stand gekomen gebouw bestaande uit souterrain, en drie bouwlagen onder een

stomp zadeldak met enkele ingestoken kappen achter frontons. De achtergevel toont in het midden een attiek als extra bouwlaag, verder een tweetal dakkapellen met dubbel draairaam en frontons en houten klauwstukken. De voorgevel heeft veertien vensterassen en is symmetrisch en sterk horizontaal en vertikaal geled met een middenrisaliet (2 vensterassen) en hoekrisalieten (3 vensterassen). Het gebouw heeft een plint en begane grond van ruw behakte blokken natuursteen als een rustica-zone. De gehele gevels van de risalieten zijn opgebouwd uit natuursteen. De tussenvleugels zijn deels opgebouwd uit vermetselde bruinrode baksteen. Hoekrisalieten hebben drie hoge kruisvensters op de begane grond met, evenals de overige kruisvensters van de voorgevel, een roedenverdeling. Zowel aan de onder- als aan de bovenzijde een geprofileerde gevellijst. Boven de cordonlijst de drie verdiept geplaatste kruisvensters van de verdieping. Scheidende en flankerende half- en kwartzuilen op basement en met kapiteel, verder een onderbroken natuurstenen balustrade. Op de muurvlakken aan de rechter- en linkerzijde medaillons met portretten en decoratief rankwerk. Boven het omgetrokken hoofdgestel de drie kruisvensters van de tweede verdieping met scheidende en flankerende half- en kwartzuilen. Op de muurvlakken aan de rechter- en linkerzijde trofeeën. Omgetrokken hoofdgestel met drie festoenen op het fries. Afsluiting van de hoekpaviljoens met fronton met klossen en geprofileerde lijst en portretmedaillon en florale ornamentiek in het timpaan. Het middenpaviljoen toont op de begane grond de toegangspartij in portiek en onder aedacula met pilasters en zuilen met gescheiden trommels en basement en plat kapiteel. Kleine stoep leidt naar een houten toegangsdeur met halfrond bovenlicht boven zwaar kalf. Afgesloten door een fronton boven eenvoudig fries. Op de noklijst een buste. Aan weerszijden van de toegangspartij een klein venster in kader met fronton. Boven de cordonlijst de twee kruisvensters van de eerste verdieping. Scheidende halfzuil en flankerende kwartzuilen. Gestileerd palmsblad en krans op de muurvlakken aan weerszijden. Boven het omgetrokken hoofdgestel bevindt zich de tweede verdieping met twee kruisvensters en het samenstel aan zuilvormen. De scheidende zuil wordt nu ingenomen door een vrouwelijke herme. Trofeeën op de muurvlakken aan weerszijden. Hoofdgestel met kroonlijst op klossen waarboven attiek met tekst: 'ANNO', 'GYMNASIUM' en '1885'. Op de risalerende posten van deze attiek een wapenschild in ornament. Op het middendeel de beeldengroep van Bart van Hove. De tussenvleugels hebben drie vensterassen. Op de begane grond minder geprononceerde rusticablokken. Per bouwlaag kruisvensters met roedenverdeling. Op de eerst en tweede verdieping naast natuurstenen enkadrering van de vensters tevens gemetselde muurdelen. Natuurstenen cordonlijst, gevellijsten en cassettes. Rechte gevelbeëindiging met hoofdgestel met kroonlijst op klossen. De achtergevel van 15 vensterassen heeft hoekrisalieten van 4 vensterassen en een door de latere opbouw verhoogd middendeel. Gevel is gemetseld in bruine baksteen en toont verder speklagen en hoek- en sluitstenen bij de hanekammen. Vensters hebben kruiskozijn en roedenverdeling. De toegangen naar het souterrain zijn dichtgemetseld; verder kleine vensteropeningen naar deze bouwlaag. Bij de overgang van hoekpaviljoen naar middendeel geeft de afwijkende positie van de vensters het achterliggende trappehuis aan. Hierboven nog een klein rond venster. De hoekpaviljoens worden afgesloten met een hoofdgestel met architraaf, fries en kroonlijst op klossen. Het middendeel toont nog de architraaf en verder de witgeschilderde opbouw met zeven licht getoogde vensters.

Waardering

Schoolgebouw van belang vanwege de architectuurhistorische en typologische waarde. Kenmerkend gebruik van de classicistische elementen bedoeld als weerspiegeling van de klassieke opleiding aan het gymnasium. Ook het rijke beeldhouwwerk, met op de middenpartij een beeldengroep van Bart van Hove, verwijst hiernaar. Van belang vanwege de situering binnen de stedenbouwkundige context van de Weteringschans.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Onderwijs en wetenschap

Schoolgebouw